

Filosofie „velké“

Milan Sobotka na otázku, jaké je Hegelovo nejslabší místo, odpověděl (v Nomád[v]ě): „Velké filosofie nemívají slabá místa, ...“. Proti tomuto stanovisku lze postavit stanovisko jiné, a to stanovisko filosofa, o jehož velikosti snad nebude sporu, totiž Heideggera, který se jednou vyjádřil následovně: „Wer groß denkt, irrt auch groß.“ Bylo by jistě docela zajímavé oba tyto výroky podrobit psychologickému rozboru, ale asi by nás to nikam moc nedovedlo. Bez ohledu na to, že Heidegger by mohl být v tomto bodě podezírán z pokusu o apologii pro vita sua, mám za to, že správnější, ale i pravděpodobnější je přece jenom teze Heideggerova. Druhořadý filosof se vskutku asi nejspíš bude dopouštět druhořadých chyb; vskutku velkých, stěžejních chyb se snad může dopustit jen výjimečně, zejména také proto, že o tom prostě ani pořádně neví (stejně to pak musí objevit a odhalit někdo jiný, „větší“ a „hlubší“. Dokonce bych byl nakloněn prohlásit, že velikost filosofa nejspíš spočívá v tom, jak velkých chyb a omylů se dokáže dopustit, ovšem jen pod jednou, ale nutnou podmínkou: že se jich dopustí v dějinách po prvé. Jde v takovém případě totiž o „chyby“ a „omyly“ produktivní, protože otvírající nové cesty filosofické kritice a filosofickému myšlení vůbec.

(Písek, 120109-1.)